

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM'AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
SILVIO MELI**

LL.D.; Dip. Stud. Rel.; Dip. Can. Matr. Jur. & Proc.;
Cert. Jur. & H.R. (Strasbourg);
P.G. Dip. European Competition Law (King's College, London),
P.G. Dip. European Law (King's College, London).

Illum l-20 ta' Gunju, 2017.

Rikors Numru 444/2014

Conrad Montebello

vs.

**Neil Cilia u Actavis Limited
(C – 2867)**

Il-Qorti,

- 1.0. Rat ir-rikors guramentat promotur datat it-22 ta' Mejju, 2014, li permezz tieghu sintetikament espona is-segwenti, (ara foll 1):
 - 1.1. Illi fit-2 ta' Settembru, 2010, wegga' fuq il-post tax-xoghol fil-fabbrika tas-socjeta` intimata f'Bulebel Industrial Estate, iz-Zejtun, (ara foll 1):

- 1.2. Illi wegga' meta l-intimat Cilia faqqa' ingwanta tal-"latex" f'widintu waqt il-hin tax-xoghol;
- 1.3. Illi rizultat tal-istess, soffra danni inkluzi dizabilita` permanenti;
- 1.4. Illi din id-dizabilita` kienet ikkagunata minhabba traskuragini, imperizja, nuqqas ta' hsieb, u nuqqas t'osservanza tar-regolamenti, u nuqqas ta' supervizjoni adegwata tal-intimati jew min minnhom;
- 1.5. Illi *nonostante* li interpellati biex jersqu ghall-likwidazzjoni u hlas tad-danni kkagunati, l-intimati baqghu inadempjenti, (ara foll 5);
- 1.6. Illi konsegwenza tal-istess adixxa din il-qorti biex l-intimati jkollhom l-opportunita` jghidu ghaliex din il-qorti m'ghandiex:
 - 1.6.1. Tiddikjara u tiddeciedi li l-incident fuq riferit sehh tort tal-intimati jew min minnhom;
 - 1.6.2. Tiddikjara li in konsegwenza tal-istess incident soffra d-danni permanenti in dizamina;
 - 1.6.3. Tillikwida d-danni kollha, kemm *damnum emergens* u *lucrum cessans* sofferti mir-rikorrenti, rizultanti mill-istess incident, okkorrendo bl-opra ta' periti *nominandi*;
 - 1.6.4. Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom biex ihallsu lir-rikorrenti d-danni hekk likwidati;
 - 1.6.5. Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali kif dedotti fl-istess rikors gurantat promotur kontra l-intimati jew min minnhom;
2. Rat id-digriet taghha datat is-26 ta' Mejju, 2014, li permezz tieghu appuntat l-istess rikors promotur ghas-smigh ghad-data hemm indikata, (ara foll 7);

- 3.0. Rat ir-risposta guramentata tas-socjeta` intimata datata t-13 ta' Gunju, 2014, li permezz taghha sintetikament irrispondiet bil-mod segwenti, (ara foll 18):
- 3.1. Illi r-rikorrenti ilu impjegat mas-socjeta` intimata sa mit-30 ta' Lulju, 2007, u ghadu impjegat mal-istess socjeta`;
 - 3.2. Illi fit-2 ta' Settembru, 2010, kien involut f'incident fejn allegatament l-intimat Cilia faqqa' ingwanta tal-/latex mal-widna x-xellugija tieghu;
 - 3.3. Illi s-socjeta` intimata m'ghandha l-ebda tort fl-incident *de quo*;
 - 3.4. Illi ghalhekk l-istess socjeta` mhix responsabbli ghad-danni jew ghad-debilta` kkagunata;
 - 3.5. Illi *di piu`*, hadet il-prekawzjonijiet kollha rikjesti mill-ligi biex tissalvagwardja l-impjegati taghna;
 - 3.6. Illi jekk kien hemm xi nuqqas, dan ma kienx attribwibbli lis-socjeta` intimata jew lid-dirigenti taghha;
 - 3.7. Illi m'hemm l-ebda ness bejn l-incident u d-dirigenti;
 - 3.8. Illi meta interpellata biex tersaq ghall-likwidazzjoni u hlas ta' danni s-socjeta` *de quo* irrispondiet billi irrespingiet it-talbiet tar-rikorrenti, (ara foll 25);
 - 3.9. Illi konsegwentement li din il-qorti ghandha:
 - 3.9.1. Tirrespingi t-talbiet kollha tar-rikorrenti indirizzati fil-konfront taghha *stante* li mhix responsabbli ghal-incident *de quo*;
 - 3.9.2. Bl-ispejjez kontra r-rikorrenti;
 - 3.10. Salv risposti ulterjuri;
- 4.0. Rat ir-risposta guramentata tal-intimat Cilia datata wkoll it-13 ta' Gunju, 2014, li permezz taghha sintetikament irrisponda bil-mod segwenti, (ara foll 26):

- 4.1. Illi t-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu respinti;
- 4.2. Illi l-incident ma kienx tort tal-intimat;
- 4.3. Illi l-prova tal-allegazzjonijiet tar-rikorrenti tispetta lill-istess rikorrenti;
- 4.4. Illi l-allegazzjoni tar-rikorrenti hi inverosimili u improbabbli;
- 4.5. Illi jirriserva d-dritt li jikkontrolla l-ezistenza u l-grad tad-dizabilita` rikjamata mir-rikorrenti;
- 4.6. Bl-ispejjez kontra r-rikorrenti;
- 4.7. Salv risposti ulterjuri;
5. Rat id-digriet taghha datat is-27 ta' Gunju, 2014, li permezz tieghu hatret lill-espert mediku hemm indikat biex jipprezenta r-relazzjoni tieghu sad-data hemm indikata, (ara foll 32);
6. Rat id-digriet taghha datat it-18 t'Ottubru, 2016, li permezz tieghu, fuq talba appozita tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet awtorizzat lill-istess biex jittrattaw il-procedura bil-modalita` u fit-termini hemm indikati, (ara foll 227);
7. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti datata z-19 ta' Dicembru, 2016, (ara foll 233), flimkien ma dik tal-intimat Cilia, datata is-7 ta' Frar, 2017, (ara foll 242);
8. Semghet ix-xhieda prodotta;
9. Ezaminat id-dokumenti kollha esebiti, inkluz id-dikjarazzjonijiet guramentati prodotti;

Ikkunsidrat:

- 10.0. Illi l-fatti li taw lok ghall-procedura odjerna jistghu jigu sintetikament kompilati bil-mod segwenti:
 - 10.1. Illi r-rikorrenti hu impjegat bhala *technician* mas-socjeta` intimata, (ara foll 40);

- 10.2. Illi fit-2 ta' Settembru, 2010, ir-rikorrenti kien mitlub imur isewwi xi hsara zghira li kienet zviluppat f'xi magna f' "*bay 4*", (ara foll 40 u 193);
- 10.3. Illi meta kien sejjer lura fil-post tax-xoghol tieghu ghajjatlu l-intimat Cilia u talbu jmur hdejh, (ara foll 40 u 193);
- 10.4. Illi hekk kif ir-rikorrenti pogga l-kaxxa tal-ghodda mal-art:
- “...res(s)aq idu vicin ta' spallejja fuq in-naha tax-xellug, tmiss(s) ezatt ma widnejja, u fil-pront, waqt li kont qed inqum(,) smajt hoss qawwi qisu xi hadd sammar xi martell fuq hadida b'kemm ghandu sahha, jew qisu xi murtal sploda hdejja”, (ara foll 40);
- 10.5. Illi mal-imsemmi hoss ir-rikorrenti jsosstni li ra ingwanta tal-“*latex*” imcarra f'idejn l-intimat Cilia, (ara foll 40);
- 10.6. Ili l-hoss fuq deskritt mir-rikorrenti, (ara paragrafu numru ghaxra punt erbgha, (10.4.)), kien rizultat ta' din l-ingwanta tal-“*latex*” li l-intimat faqqa' vicin il-widna tax-xellug tar-rikorrenti, (ara foll 40);
- 10.7. Illi l-intimat min-naha tieghu jsosstni s-segwent i fir-rigward:
- 10.7.1. Illi hu qala' l-ingwanti li juzaw minn idejh, (ara foll 193);
- 10.7.2. Illi beda jdawwar ingwanta f'idu, (ara foll 193);
- 10.7.3. Illi subgha tal-ingwanta faqqa' (ara fol 193);
- 10.7.4. Illi l-hoss ma damx aktar minn sekonda, (ara foll 193);
- 10.7.5. Illi fil-“*witness statement*” rilaxxat mill-intimat fil-5 ta' Novembru, 2011, l-istess intimat jghid is-segwent i:

“...I was rubbing and twisting the ... gloves at which point Conrad kneeled to pick up

his tool box from the floor... As he was doing so, a very small noise occurred which originated most likely due to a burst glove bubble...”, (ara foll 61);

- 10.8. Illi rizultat tal-incident in dizamina, ir-rikorrenti jsostni li sofra danni, inkluza dizabilita` permanenti f’widnejh ix-xellugija;

Ikkunsidrat:

- 11.0. Illi skont l-espert mediku espressament appuntat fl-atti ta’ din il-procedura biex jezamina lir-rikorrenti gie konstatat is-segwent:

- 11.1. Illi ezamina lir-rikorrenti fis-7 ta’ Novembru, 2014, (ara foll 36);
- 11.2. Illi r-rikorrenti qatt ma kien espost ghal hsejjes qawwija fil-passat, (ara foll 36), u lanqas sofra minn daqqa fir-ras, (ara foll 36);
- 11.3. Illi *di piu`*, l-istess rikorrenti qatt ma sofra minn *tinnitus* jew nuqqas ta’ smigh, (ara foll 36);
- 11.4. Illi rizultat tal-incident in dizamina kien qed jisma’ “bhal tisfir, u kulltant damdim, kostanti u mhux pulsanti, u l-ghar li jhossu matul il-gurnata”, (ara foll 36);
- 11.5. Illi r-rikorrenti iddiskriva l-hoss bhala qawwi hafna – izda qatt ma tellfu mill-irqad, (ara foll 36);
- 11.6. Illi mill-ezamijiet awdjometrici kondotti fuq ir-rikorrenti irrizulta li l-widna x-xellugija wriet “deterjorament car u sinifikanti fil-frekwenzi 3 sa 4kHz, dawn li hu tipiku ta’ trawma akustiku”, (ara foll 37);
- 11.7. Illi konsegwentement l-istess espert mediku jirrelata billi jsostni li:

“...wiehed jista’ ragonevolment jikkonkludi li *tinnitus* kien fil-fatt konsegwenza diretta tal-hoss”, (ara foll 37);

11.8. Illi l-istess espert isosstni *di piu`* is-segwenti:

“Tul is-snin wara l-incident... Montebello kien konsistenti fl-istorja u s-sintomi tieghu, li kienu sintomi tipici ta' dannu akustiku. L-awdjogrammi esegwiti ... urew dannu li ma kienx prezenti qabel l-impjieg. Jirrizulta diffiċli li jkun hemm dubju li t-*tinnitus* ... (m)huwiex rizzultat dirett tal-incident”, (ara foll 37);

11.9. Illi in vista tal-premess, l-istess espert ikkonkluda li r-rikorrenti qed isofri minn dizabilita` ta' 4%, (ara foll 38);

Ikkunsidrat:

12. Illi din il-qorti m'ghandha l-ebda raguni ghaliex ma tistrieht fuq il-kostatazzjonijiet u fuq il-konkluzjonijiet tal-istess espert mediku in dizamina, u konsegwentement taghmel taghha il-konkluzjonijiet in kwistjoni;

Ikkunsidrat:

13. Illi jigi sottolineat li l-procedura in kwistjoni giet indirizzata kontra z-zewg intimati fuq indikati u konsegwentement, issa jinhtieg li jigu ezaminati l-posizzjonijiet rispettivi tal-istess;

Ikkunsidrat:

A. Ir-Responsabbilita` tal-intimat Cilia:

14. Illi ghal dan ir-rigward issir referenza ghall-artiklu 1031 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta li sintetikament jipprovdi li jwiegeb ghall-hsara kull wiehed li l-hsara tigi bil-htija tieghu;
15. Illi l-artiklu 1032 tal-istess Kap indikat fil-paragrafu precedenti jissottolinea li f'dawn il-kazijiet jitqies bi htija kull min bl-ghemil tieghu ma juzax il-prudenza, d-diligenza u l-hsieb ta' missier tajeb tal-familja;

16. Illi di piu` skont l-artiklu 1033 tal-imsemmi Kap kull min b'nuqqas ta' diligenza, ta' prudenza, jew b'nuqqas ta' hsieb jaghmel jew jonqos li jaghmel xi haga li biha jikser xi dmir impost mill-ligi, ikun obligat li jhallas ghall-hsara li tigr minhabba f'hekk;
17. Illi apparti s-suespost, tapplika wkoll il-legislazzjoni sussidjarja rigwardanti d-disposizzjonijiet generali dwar is-Sahha u s-Sigurta` fuq il-Post tax-Xoghol, L.S. Numru 424.18;
- 18.0. Illi l-artiklu 15 tal-istess legislazzjoni sussidjarja indikata fil-paragrafu precedenti jistabbilixxi sintetikament is-segwenti:
 - 18.1. Illi hu d-dmir ta' kull haddiem li jiehu hsieb tas-sahha u s-sigurta` tieghu stess u t'ohrajn li jistghu jkunu affettwati bl-att jew l-ommissjoni tieghu;
 - 18.2. Illi dan l-obbligu hu wkoll sottolineat fl-artiklu 7 tal-Kap 424 tal-ligijiet fuq riferiti;
 - 18.3. Illi min ihaddem ghandu jaghti tahrig u struzzjonijiet fir-rigward;
 - 18.4. Illi l-haddiem ghandu jaghmel uzu korrett tal-makkinarju, apparat, ghodda u mezzi ohrajn;
 - 18.5. Illi l-istess haddiem ghandu jaghmel uzu korrett tat-taghmir protettiv personali lilu moghti, u wara li juzah, jirritornah f'postu;
19. Illi di piu`, skont l-istess "*Standard Operating Procedure*" tas-socjeta` intimata, jirrizulta s-segwenti, (ara foll 120):
 - "3.2. It is the responsibility of each employee to ensure that he uses all PPE, "(senjatament Personal Protective Equipment)", he has been supplied with in a responsible and appropriate manner as detailed in the instructions received with the equipment, relevant Standard Operating Procedures and/or Operating Manuals";

Ikkunsidrat:

20. Illi jirrizulta assodat li l-ingwanta in dizamina infaqqghet meta r-rikorrenti kien tbaxxa, (ara foll 40);
21. Illi l-istess hu ikkonfermat mill-intimat li jghid li peress li kien qed idawwar l-ingwanta f'idejh kienet iffurmata buzzieqa li eventwalment faqqghet, (ara foll 193 u 229);

Ikkunsidrat:

22. Illi ghandu jkun pacifiku li l-uzu tal-ingwanta li l-intimat kien qieghed jaghmel f'dak il-mument meta din faqqghet ma jistax jinghad li kien konsonu mal-uzu responsabbli tal-apparat prospettiv moghti lilhu mis-socjeta` intimata skont ir-regolamenti fuq riferiti;
23. Illi di piu`, kif jirrizulta mir-rapport rilaxxat mill-*“Occupational Health Specialist, Family Health Specialist”* lill-ufficjal responsabbli mis-Sahha u Sigurta` tas-socjeta` intimata, datat is-16 ta' Novembru, 2010, (ara foll 63), ir-rikorrenti kien ilmenta li l-intimat kien faqqa' l-ingwanta tal-gomma in kwisjoni hdejn widintu x-xellugija bhal skerz – *“practical joke”*;

Ikkunsidrat:

- 24.0. Illi skont xhud indipendenti li kien prezenti fil-post fejn sehh l-incident jirrizulta sintetikament is-segwenti, (ara foll 91):
 - 24.1. Illi sema' xi haga tfaqqa;
 - 24.2. Illi hares mill-ewwel biex jara minn fejn kienet gejjja t-faqqigha;
 - 24.3. Illi ra lir-rikorrenti jitbaxxa, jzomm widnejh u jghajjat “ajma, ajma”;
25. Illi bejn dan ix-xhud u r-rikorrenti kien hemm madwar hmistax-(15) il metru, (ara foll 91);

26. Illi hdejn ir-rikorrenti kien hemm l-intimat Cilia, (ara foll 91);
- 27.0. Illi l-istess xhud isosstni wkoll is-segwent:
- 27.1. Illi l-hoss tat-tifqigha kien wiehed qawwi, (ara foll 91);
- 27.2. Illi mill-ewwel induna li l-hoss li sema' kien ikkagunat minn ingwanta li kienet infaqqhet, (ara foll 91);
28. Illi *di piu'*, l-istess xhud jghid ukoll li meta hares fid-direzzjoni tal-hoss ra lill-intimat Cilia jidhaq, (ara foll 91);
29. Illi pero` mix-xhieda ta' Direttur tas-socjeta` intimata, (ara foll 105), jirrizulta li ghalkemm id-dirigenza tal-istess socjeta` issusspettat li kien hemm dak li hi indikat bhala "horseplay" pero` mill-istqarrijiet mehuda mill-istess persuni ikkoncernati, dan ma irrizultax, (ara foll 105);

Ikkunsidrat:

- 30.0. Illi tenut kont tas-suespost jirrizulta sintetikament is-segwent:
- 30.1. Illi effettivament ma jirrizultax pozittivament assodat oggettivament li s-sinistru in dizamina kien rizultat ta' skerz tal-intimat Cilia li mar zmerc;
- 30.2. Illi pero` jirrizulta li l-agir tal-intimat fir-rigward tal-ingwanta tal-gomma *latex* in dizamina;
 - 30.2.1. La kien ragonevoli;
 - 30.2.2. La kien dak mistenni minn *bonus pater familias*;
 - 30.2.3. Lanqas kien skont l-uzu li ghalih kienet intiza l-ingwanta *de quo*;
31. Illi in effetti, l-ingwanta in kwistjoni infaqqhet minhabba it-tigbid u t-tidwir li l-intimat Cilia ezercita fuqha, liema tigbid u tidwir ma jirrizultax konsonu mal-uzu ufficjali li ghalih kienet intiza l-istess ingwanta mis-socjeta` li ssuplitha lill-haddiema taghha;

Ikkunsidrat:

32. Illi jirrizulta debitament assodat ukoll li l-hsara li jilmenta minnha r-rikorrenti kienet direttament ikkawzata mill-istess ghemil tal-intimat *stante* li meta faqqa l-ingwanta *de quo* ma uzax il-prudenza, d-diligenza, u l-hsieb tal-*bonus pater familias*;
33. Illi *in oltre*, fl-istess waqt, l-imsemmi intimat mar ukoll kontra l-obbligu impost fuqu mill-Legislazzjoni Sussidjarja 424.18 fuq riferita, (ara paragrafi numru sbatax, (17.), u tmintax, (18.), aktar qabel), billi bl-istess ghemil jirrizulta wkoll li naqas milli jiehu hsieb is-sahha u s-sigurta` ta' kollega tieghu – f'dan il-kaz, tar-rikorrenti, u dan anke, *nonostante* li kien inghata tahrig appozitu mis-socjeta` intimata li kienet timpjegah, (ara foll 104);
34. Illi ghalhekk, meta l-intimat, "*ex admissis*", beda jilghab bl-ingwanta b'mod li ifformat buzzieqa li eventwalment infaqqhet, (ara foll 193), dan effettivament ghamel uzu hazin u inpropriu tal-oggett fdat lilhu mis-socjeta` intimata stante li l-uzu tal-istess kien biss intiz biex jissalvagwardja l-inkolumita` ta' min ikun qiegħed juzha;
35. Illi l-istess uzu tal-ingwanta daparti tal-intimat li wassal għall-feriment tar-rikorrenti imur ukoll kontra l-*Standard Operating Procedure* tal-*Personal Protective Equipment*, (ara foll 120 u paragrafu numru dzatax, (19.), aktar qabel);

Ikkunsidrat:

36. Illi fid-dawl tas-suespost jirrizulta pacifiku li din il-qorti hi sodisfatta li l-intimat Neil Cilia hu responsabbli għall-akkadut;

Ikkunsidrat:

37. Illi jirrizulta li min-nota ta' sottomissjoni tieghu l-intimat jittenta jattribwixxi d-debilita` rizultanti tar-rikorrenti għad-delizzju li dan għandu li jmur jogħdos, u li jiffrekwenta postijiet fejn ikun hemm hafna storbu, bħal diskoteki, (ara foll 234 u 246);
38. Illi konsegwentement l-istess intimat allura qiegħed jipprova jisposta l-kagun tad-dizabilita` sofferta mir-rikorrenti minn fuqu

meta faqqa' l-ingwanta *de quo*, ghal fuq ir-rikorrenti meta jattribwixxi raguni ghall-akkadut li hu l-boghod minnu hafna – l-ghaddis u d-diskoteki;

39. Illi mir-relazzjoni tal-espert mediku fuq riferit, (ara foll 36 *et sequitur* u paragrafu numru hdax (11.), aktar qabel), jirrizulta li t-telf ta' smigh li minnu soffra r-rikorrenti u t-*tinnitus* rizultanzi jirrizultaw li tfaccaw wara li sehh l-incident hawn in dizamina ikkagunat mill-intimat;

40. Illi in effetti, qabel l-imsemmi incident tat-tfaqqiegh tal-ingwanta tal-*latex* mill-intimat hdejn il-widna x-xellugija tar-rikorrenti, l-istess rikorrenti qatt ma soffra minn *tinnitus* f'widnejh, (ara foll 36);

41. Illi minn paragon li l-istess espert mediku ghamel bejn *audiogram test* tar-rikorrenti datat it-30 ta' Lulju, 2009, mehud meta l-istess rikorrenti beda l-impjieg tieghu mas-socjeta` intimata, u dak mehud fis-7 ta' Novembru, 2014, ghalhekk wara l-incident *de quo*, l-istess espert mediku jirrelata s-segweni, (ara foll 37):

“...jekk wiehed jikkompara”, (*recte* jipparaguna), “l-awdjogrammi ta' qabel ma ta' wara l-impjieg, ... il-widna tax-xellug uriet deterjorament car u sinifikanti fil-frekwenzi 3 sa 4 kHz, dannu li huwa tipiku ta' trawma akustiku”, (ara paragrafu numru hdax punt sitta (11.6.) aktar qabel);

42. Illi *di piu`*, l-istess espert mediku jissottolinea is-segweni:

“Dan il-fatt jissuggerixxi l-ezistenza ta' progress tad-dannu tul is-snin”, (ara foll 37);

43. Illi *nonostante* l-insinwazzjoni tal-intimat li d-dannu soffert mir-rikorrenti seta' origina mill-ghaddis jew mid-diskoteki, l-espert mediku ikkostata s-segweni:

“Meta t-*tinnitus* jibda mmedjatament wara li s-suggett ikun gie espost ghal hoss ta' natura qawwija u durata qasira, wiehed jista` ragonevolment jikkonkludi li t-*tinnitus* kien fil-fatt konsegwenza diretta tal-hoss”, (ara foll 37);

44. Illi jissottolinea wkoll li r-rikorrenti kien konsistenti fl-istorja tieghu tul is-snin, (ara foll 37);

45. Illi dwar is-sintomi riportati mir-rikorrenti l-istess espert mediku jissottolinea li dawn:

“... kienu sintomi tipici ta’ dannu akustiku. L-awdjogrammi esegwiti minn diversi specialisti konsistentement urew dannu li ma kienx prezenti qabel l-impjieg. Jirrizulta difficli li jkun hemm dubju li t-*tinnitus* li qieghed jilmenta minnu s-sur Montebello huwiex rizultat dirett tal-incident:

46.0. Illi fir-rigward tal-istess espert mediku in dizamina jirrizulta li:

46.1. La saru domandi in eskussjoni; u

46.2. Lanqas intalbet li jinhatru periti perizjuri;

47. Illi ssir riferenza ghas-sentenza tal-**Prim’Awla tal-Qorti Civili** fl-ismijiet **Mark u Lorraine konjugi Farrugia vs. Michael Arthur Williams et**, datata t-**28 ta’ Jannar, 2005**, li tghid li:

“... ghalkemm ir-rapport tekniku huwa kontrollabbli mill-gudikant bhal kull prova ohra u l-qorti mhix tenuta li taccetta l-konkluzzjonijiet peritali kontra l-konvinzjoni taghha, il-*giudizio dell’arte* kif espress mill-perit tekniku m’ghandux jigi skartat sakemm ma jkunx jidher sodisfacentement illi l-konkluzzjonijiet peritali huma, fil-kumpless kollu tac-cirkostanzi, irragjonevoli. Il-qorti m’ghandhiex tiskarta l-konkluzzjonijiet tal-espert, speċjalment fuq materja purament teknika, b’mod legger jew kapriccuz. Il-konvinzjoni kuntrarju taghha tkun “informata u bbazata fuq ragunijiet li gravament ipoggu fid-dubju dik l-opinjoni teknika”;

48. Illi di piu`, issir ukoll referenza ghas-sentenza tal-**Prim’Awla tal-Qorti Civili** fl-ismijiet **Paul Grech et vs. Lawrence u Joan konjugi Grech**, datata l-**25 ta’ Settembru, 2003**, li spjegat is-segwenti:

“... bil-ligi u b'harsien tal-massima *dictum expertorum numquam transit in rem judicatam*, il-qorti mhix marbuta li taccetta l-konkluzzjonijiet tar-rapport tal-perit mahtur minnha kontra l-konvinciment taghha nfisha... Fehmiet bhal dawk m'ghandhomx, l-aktar fejn parti ma tkunx irrikorriet ghall-hatra ta' periti addizzjonali, tigi mwarrba kif gieb u lahaq, sakemm ma jkunx jidher sodifacentement li tali fehmiyet huma, fil-kumpless kollu tac-cirkostanzi, irragonevoli”;

Ikkunsidrat:

49. Illi ghalhekk, mhux biss kif gia` ddikjarat, qed tistrieħ fuq il-kostatazzjonijiet u l-konkluzzjonijiet tal-istess espert tekniku nominat (ara paragrafu numru tnax, (12.), aktar qabel), izda qed tirrespingi l-insinwazzjoni tal-intimat li hu ma kienx responsabbli ghad-dannu kkagunat lir-rikorrenti ghaliex dan kien rizzultat tad-delizzju tieghu li joghdos u li jmur f'diskoteki – affermazzjonijiet li wara l-analisi tal-espert mediku de quo, ma jreggux;

Ikkunsidrat:

B. Ir-Responsabbilita` tas-socjeta` Intimata:

50. Illi r-rikorrenti jitlob ukoll li s-socjeta` intimata tkun dikjarata responsabbli tad-danni minnha sofferti flimkien mal-intimat l-iejhor fuq indikat, u dan, a bazi tal-principju tal-*culpa in vigilando*;
51. Illi r-rikorrenti jsostni li din is-socjeta` naqset li tissorvelja lill-intimat Cilia fit-termini tal-klawsola numru 3.8. tal-*Standard Operating Procedure* li tghid, (ara foll 120):

“It is the responsibility of the Departmental Manager, or his delegate, to ensure that all PPE, (Personal Protective Equipment), provided to his employees is used properly as and when required by appropriate documentation”;

52. Illi di piu`, r-rikorrenti isosstni wkoll li s-socjeta` intimata kellha responsabbilita` kontrattwali fil-konfront tieghu u dan, ghaliex naqset li tipprovdi sistema sigura ta' xoghol lir-rikorrenti bhala impjegat taghha;
53. Illi jigi osservat li fit-3 ta' Mejju, 2001, dahal fis-sehh l-att XXVII tal-2000, l-Att dwar l-Awtorita` dwar is-Sahha u Sigurta` fuq il-Post tax-Xoghol, illum Kap 424 tal-Ligijiet ta' Malta;

Ikkunsidrat:

54. Illi hu pacifiku li rizultat tal-Kap 424 fuq indikat, min ihaddem ghandu impost fuqu grad gholi ta' responsabbilita` fir-rigward tal-impjegati tieghu;
55. Illi fost affarijiet ohra, min ihaddem irid jizgura li jipprovdi lill-impjegati tieghu b'ambjent li jzommhom 'l boghod minn kull periklu;
56. Illi ghal dan il-ghan, min ihaddem ghandu l-obbligu li:

“... dejjem jizgura is-sahha u s-sigurta` tal-persuni kollha li jistghu jigu affettwati bix-xoghol li jkun qiegħed isir...”,
 (ara artiklu 6(1) tal-Kap 424);
57. Illi di piu`, min ihaddem ghandu wkoll l-obbligu li:

“...jipprovdi dik l-informazzjoni, dak it-tagħlim, dak it-taħrig u dik is-supervizzjoni li huma meħtiega biex tigi zgurata s-sahha u s-sigurta` fuq il-postijiet tax-xogħol”,
 (ara artiklu 6(3) tal-Kap 424);

Ikkunsidrat:

58. Illi *nonostante* s-suespost, dan xorta ma jfissirx li fir-rigward tezisti responsabilita` oggettiva fuq min ihaddem ghal kull incident li jigri fuq il-post tax-xoghol;
59. Illi f'dan ir-rigward issir referenza ghas-sentenza tal-**Prim'Awla tal-Qorti Civili** fl-ismijiet Tessie mart **Anthony Cardona et**

vs. C.V. Builders Limited et datata t-**12 ta' Dicembru, 2012**, li tghid:

“Illi dan kollu juri r-responsabbilita` tal-imghallem mhiex wahda li tabilfors tintrabat mieghu automatikament ghal kull incident li jgarraab xi impjegat tieghu waqt hin ix-xoghol (dik li tissejjah “*strict liability*”);

Ikkunsidrat:

60. Illi min ezami tar-risultanzi kif prodotti *in atti* din il-qorti hi sodisfatta li ma jirrizulta l-ebda nuqqas daparti tas-socjeta` intimata fir-rigward tal-obbligi taghha li tipprovdi ambjent san u sigur ghall-impjegati taghha ai termini tal-Kap 424 fuq riferit;
61. Illi skont ix-xhieda tad-Direttur tas-socjeta` intimata jirrizulta li din is-socjeta` tiehu hsieb sew is-sahha u s-sigurta` tal-impjegati taghha u tipprovdi *a safe system of work* lill-istess impjegati, (ara foll 104);
62. Illi *di piu`*, jirrizulta li fil-mument tal-incident, senjatament it-2 ta' Settembru, 2010, l-*Standard Operating Procedure* tas-socjeta` intimata kien gia` operattiv *stante* li kien sar effettiv mit-8 t'Ottubru, 2008, (ara foll 125);
63. Illi l-istess socjeta` intimata ipprezentat ukoll elenku dettaljat tat-tahrig ipprovdut minnha lill-intimat Cilia sa ftit jiem wara l-incident in dizamina fejn hu identifikat it-tahrig lilhu moghti dwar il-*gowning procedure* u l-igene, (ara foll 103 u 128 sa 131);
64. Illi ghalhekk, jirrizulta assodat li anke f'dan l-aspett is-socjeta` intimata issodisfat l-obbligi taghha rigwardanti t-tahrig tal-intimat Cilia hawn involut ghal dak fuqha impost mill-Kap 424 *de quo*;
65. Illi biex tigi sottolineata bil-kjarezza rikjesta fir-rigward jinghad li minn ezami tar-risultanzi esposti ma tirrizulta l-ebda konnessjoni bejn l-incident in kwistjoni u l-fatt li s-socjeta` intimata biddlet l-ingwanti li kienet tipprovdi lill-impjegati taghha;
- 66.0. Illi fir-rigward l-*Executive Director Quality Operations* tas-socjeta` intimata jghid sintetikament is-segwenti, (ara foll 214):

- 66.1. Illi għall-ahhar tal-2011 is-socjeta` intimata impenjat ruhha biex tarmonizza t-tip ta' ingwanti uzati;
- 66.2. Illi din ir-razjonalizzazzjoni saret biex tigi eliminata l-varjeta` ta' ingwanti uzati;
- 66.3. Illi għalhekk twaqqaf bord biex isib l-ahjar ingwanti bl-ahjar prezz;
- 66.4. Illi dan il-bord stieden diversi fornituri biex jibghatu kampjuni;
- 66.5. Illi dawn gew studjati bir-reqqa għal dak li hu kumdata`, rezistenza għat-tqattieh u titqib, u għall-protezzjoni tal-persuna li tilbishom;
- 66.6. Illi minn Jannar, 2012, is-socjeta` intimata bdiet tixtri ingwanti tat-tip *nitrile blu* minghand l-istess kumpanija;
- 67. Illi minkejja s-suespost, bl-ebda mod ma jista' jinghad li l-ingwanta li ikkawzat id-debilta` hawn riskontrata fuq ir-rikorrenti kienet b'xi mod tista' titqies li kienet difettuza;

Ikkunsidrat:

- 68. Illi in vista tas-suespost jirrizulta li s-socjeta` intimata kienet topera "*a safe system of work*" konformi mal-obbligi statutorji fuq riferiti;
- 69. Illi għalhekk is-socjeta` intimata m'għandha iggorr l-ebda responsabbilita` għall-akkadut *stante* li jirrizulta assodat li l-incident in dizamina hu unikament rizzultat tal-imgieba tal-intimat Cilia li wahdu għandu jwiegeb għad-dannu li minnu jilmenta r-rikorrenti;

Ikkunsidrat:

- 70.0. Illi fir-rigward tal-**Likwidazzjoni tad-Danni** jinghad sintetikament is-segwenti:

- 70.1. Illi skont l-espert mediku debitament nominat jirrizulta li kagun tal-incident in dizamina r-rikorrenti soffra dizabilita` permanenti ta' 4%, (ara foll 38);
- 70.2. Illi r-rikorrenti ghandu l-karta tal-identita` bin-numru 51883M, (ara foll 36, 48, 54 u 80 *et sequitur*);
- 70.3. Illi ghalhekk fiz-zmien tal-incident ir-rikorrenti kellu l-eta` ta' 27 sena;
- 70.4. Illi skont l-insenjament tal-**Qorti tal-Appell** fis-sentenza fl-ismijiet **James Spiteri vs. Joseph Magro et** datata l-**5 ta' Dicembru, 2014**, qieghed hawn jigi adottat **multiplier ta' 30**;
- 70.5. Illi skont il-*Final Settlement System* tar-rikorrenti, (ara foll 80 *et sequitur*), jirrizulta li r-rikorrenti kellu introjtu ta' €27,560.00 anwi, li minhabba l-gholi tal-hajja ser jigi ikkalkolat fl-ammont ta' €30,000.00 anwi;

Ikkunsidrat:

- 71.0. Illi rigward il-*Lump Sum Payment Deduction* jinghad sintetikament is-segwenti:

- 71.1. Illi ssir referenza ghall-insenjament tal-**Qorti tal-Appell** fis-sentenza fl-ismijiet **Annunziata sive Nancy Caruana vs. Odette Camilleri**, deciza fis-**27 ta' Frar, 2004**, li tghid:

“Ghall-finijiet tat-tnaqqis minhabba *lump sum payment* id-dekors taz-zmien ghandu jibda jigi kalkolat minn meta tigi intavolata l-kawza relattiva u mhux minn meta javvera ruhhu l-incident ukoll relattiv”;

- 71.2. Illi l-**Prim'Awla tal-Qorti Civili**, fis-sentenza fl-ismijiet **Joseph Agius vs. All Services Ltd.**, datata t-**2 ta' Gunju, 2005**, irriteniet li:

“F'kazijiet kongruwi, soltu li jsir tnaqqis iehor ta' 20% ghall-fatt li jkun ser ikun hemm hlas f'daqqa

(“*lump sum payment*”) lill-beneficjarji. Jekk id-decizjoni, pero`, tkun se tinghata wara tul ta' certu zmien, hi l-prattika li l-persentagg ta' tnaqqis jonqos, u hi konswetudini tal-qradi, li jekk kawza ddum aktar minn sentejn, il-persentagg jonqos b'zewg punti ghal kull sena ohra li l-kawza ddum biex tigi deciza”;

Ikkunsidrat:

- 72. Illi hu assodat li l-incident in dizamina sehh fit-2 ta' Settembru, 2010, (ara foll 1);
- 73. Illi l-procedura odjerna kienet intavolata fit-22 ta' Mejju, 2014, (ara foll 1);
- 74. Illi l-istess qed tigi deciza fl-2017 – senjatament entro tliet (3) snin mid-data tal-incident;
- 75. Illi in vista tas-suespost allura ghandu jkun hemm tnaqqis ta' 18%;

Ikkunsidrat:

- 76. Illi konsegwentement il-Lucrum Cessans qed jigi konkretizzat bil-mod segwenti:

$$4\% \times 30 \times \text{€}30,000.00 = \text{€}36,000.00 - 18\% = \text{€}29,520.00$$

Ikkunsidrat:

- 77.0. Illi fir-rigward tad-*Damnum Emergens* jinghad sintetikament is-segwenti:
 - 77.1. Illi skont id-dokumenti riprodotti a foll 86 sa 88 jirrizulta li r-rikorrenti nafaq l-ammont ta' €365.00 f'medicina Betaserc tat-*tinnitus*;

Ikkunsidrat:

78.0. Illi konsegwentement l-ammont globali ta' danni sofferti mir-rikorrenti hu kompost bil-mod segwenti:

78.1. *Lucrum Cessans*: €29,520.00

78.2. *Damnum Emergens*: € 365.00

78.3. **Total:** **€29,885.00**

Ikkunsidrat:

79.0. Illi in vista tal-premess din il-qorti hi sodisfatta li r-rikorrenti ipprova t-talbiet tieghu fil-konfront biss tal-intimat Neil Cilia izda mhux fil-konfront tas-socjeta` intimata Actavis Limited, u konsegwentement:

DECIDE:

79.1. Takkolji t-talbiet tar-rikorrenti fil-konfront tal-intimat Cilia;

79.2. Tirrespingi t-talbiet tar-rikorrenti kif indirizzati fil-konfront tas-socjeta` intimata;

79.3. Tirrespingi r-risposti kollha tal-intimat Cilia;

79.4. Takkolji r-risposti tas-socjeta` intimata;

79.5. Tiddikjara ghalhekk li l-incident meritu ta' din il-procedura sehh unikament tort u htija tal-intimat Neil Cilia;

79.6. Tiddikjara li in konsegwenza tal-istess incident ir-rikorrenti Conrad Montebello soffra dizabilita` permanenti ta' 4%;

79.7. Tillikwida d-danni kollha sofferti mir-rikorrenti rizultanti tal-incident fl-ammont ta' disgha u ghoxrin elf, tmin mija u hamsa u tmenin euro, (€29,885.00);

- 79.8. Tikkundanna lill-intimat Neil Cilia biex ihallas l-ammont hekk likwidat fil-paragrafu precedenti lir-rikorrenti Conrad Montebello;
- 79.9. Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali kif dedotti fl-istess rikors guramentat promotur kontra l-istess intimat Cilia, u dan, mid-data tal-ittra ufficcjali indirizzata lill-istess intimat datata l-20 ta' Lulju, 2012, sad-data tal-effettiv pagament.

Onor. Imhallef Silvio Meli

DECIZJONI FINALI